

Etusivu>Kanteen nostaminen>Missä ja miten?>Asian vieminen tuomioistuimeen

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Swipe to change

portugali

Asian vieminen tuomioistuimeen

Portugali

1 Onko asia välttämättä vietävä tuomioistuimeen vai onko olemassa muita vaihtoehtoja?

Vastaus tähän kysymykseen riippuu siitä, minkälaisesta tilanteesta on kyse.

Koska kaikkia mahdollisia tilanteita ei voida käsitellä tällä sivustolla, on aina parasta kysyä neuvoa oikeusalan ammattilaiselta.

Jos sinulla ei ole varaa viedä asia tuomioistuimeen, voit pyytää oikeusapua (katso lisätietoja sivulta "Oikeusapu").

Joskus voi olla myös mahdollista turvautua vaihtoehtoisin riidanratkaisumenettelyihin (katso sivu "Vaihtoehtoiset riidanratkaisumenettelyt").

2 Onko asian vireillepanolle jokin määräaika?

Vireillepanoaika, jonka kuluessa tuomioistuimelle on esitettävä kanne tietyn riita-asian ratkaisemiseksi, riippuu käsiteltävästä asiasta.

Myös tämän asian selvittämiseksi on hyvä ottaa yhteyttä oikeusalan ammattilaiseen (kuten edelliseen kysymykseen esitetystä vastauksessa todetaan).

3 Onko asia vietävä tuomioistuimeen juuri tässä jäsenvaltiossa?

Portugalin tuomioistuimilla on kansainvälinen toimivalta (lukuun ottamatta EU:n lainsäädännössä ja kansainvälisessä oikeudessa tarkoitettuja tapauksia) seuraavissa tilanteissa:

- a) kun kanne voidaan saattaa portugalilaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi Portugalin lainsäädäntöön sisältyvien alueellista toimivaltaa koskevien sääntöjen mukaan;
- b) kun kanteen nostamiseen johtanut asia on tapahtunut tai siihen liittyvät asiat ovat tapahtuneet Portugalin alueella;
- c) kun oikeus, johon vedotaan, voi toteutua ainoastaan Portugalin alueella nostetun kanteen perusteella tai kun kantajan on huomattavan vaikea nostaa kannetta ulkomailla, koska riita-asian kohteen ja Portugalin oikeusjärjestelmän välillä on merkittävä henkilökohtainen tai reaalinen yhteys.

Portugalin tuomioistuimilla on yksinomainen toimivalta seuraavissa tilanteissa:

- a) Asioissa, jotka koskevat esineoikeutta kiinteään omaisuuteen ja kiinteän omaisuuden vuokraamista Portugalin alueella. Kun kyse on enintään kuusi peräkkäistä kuukautta kestävästä vuokrasopimuksista kiinteistön väliaikaista henkilökohtaista käyttöä varten, toimivaltaisia ovat kuitenkin myös sen EU:n jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa vastaajan kotipaikka sijaitsee. Tällöin edellytetään kuitenkin, että vuokralainen on luonnollinen henkilö ja että omistajan ja vuokralaisen kotipaikka sijaitsee samassa jäsenvaltiossa.
- b) Asioissa, jotka koskevat sellaisten yhteisöjen tai muiden oikeushenkilöiden perustamisen tai purkamisen lainvoimaisuutta, joiden sääntömääräinen kotipaikka on Portugalissa, sekä asioissa, jotka koskevat niiden elinten tekemien päätösten lainvoimaisuutta. Portugalilaiset tuomioistuimet määrittävät tällaisen sääntömääräisen kotipaikan kansainvälisen yksityisoikeuden säännösten perusteella.
- c) Asioissa, jotka koskevat Portugalissa pidettyihin julkisiin rekistereihin tehtyjen kirjausten lainvoimaisuutta.
- d) Asioissa, jotka koskevat Portugalin alueella sijaitsevien kiinteistöjen ulosmittausta.
- e) Asioissa, jotka koskevat Portugalissa asuvien henkilöiden tai sellaisten oikeushenkilöiden tai yhteisöjen, joiden sääntömääräinen kotipaikka on Portugalissa, maksukyvttömyyttä tai velkajärjestelyä.

4 Mihin tuomioistuimeen minun on vietävä asia tässä jäsenvaltiossa, kun otetaan huomioon oma kotipaikkani ja vastapuolen kotipaikka ja muut kanteeni käsittelypaikkaan vaikuttavat tekijät?

Omaisuuksien sijaintipaikan tuomioistuin

Kiinteistöihin kohdistuvaa henkilökohtaista tai esineoikeudellista käyttöoikeutta koskevat kanteet, yhteisomistuksessa olevan kiinteistön jakamista, häätöä, irrottamista ja ulosmittausta koskevat kanteet sekä kiinnelainojen korottamista, korvaamista, alentamista tai luovuttamista koskevat kanteet on nostettava kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimessa.

Laivoihin tai ilma-aluksiin kohdistuvien kiinnelainojen korottamista, korvaamista, alentamista tai luovuttamista koskevat kanteet on kuitenkin nostettava kyseisen liikennevälineen rekisteröintipaikan tuomioistuimessa. Jos kiinnelainaan sisältyy eri alueilla rekisteröityä irtaimistoa, kantaja voi valita minkä tahansa näistä alueista.

Kun kanne koskee omaisuusmassaa tai irtainta ja kiinteää omaisuutta tai eri alueilla sijaitsevia kiinteistöjä, se nostetaan arvokkaimman kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimessa. Arvo määritetään kiinteistörekisteriin ilmoitettujen arvojen perusteella. Jos kanteen kohteena oleva kiinteistö sijaitsee useammalla kuin yhdellä alueella, kanne voidaan nostaa millä tahansa näistä alueista.

Velvoitteiden täyttämistä koskeva toimivalta

Kanteet, joilla vaaditaan velvoitteiden täyttämistä, korvausta velvoitteiden laiminlyönnistä tai puutteellisesta täyttämisestä sekä sopimuksen purkamista sopimusrikkomuksen vuoksi, nostetaan vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa. Velkoja voi valita sen paikan tuomioistuimen, jossa velvoite oli määrä täyttää, jos kantaja on oikeushenkilö tai jos velkojan kotipaikka sijaitsee Lissabonin tai Porton suurkaupunkialueella ja myös vastaajan kotipaikka sijaitsee samalla suurkaupunkialueella.

Lainvastaisiin tekoihin tai vahingonvaaraan perustuvaa vahingonkorvausvastuuta koskevissa kanteissa toimivaltainen on tapahtumapaikan tuomioistuin.

Avioero ja asumusero

Avioeroa, asumuseroa ja ositusta koskevissa kanteissa toimivaltainen on kantajan kotipaikan tai asuinpaikan tuomioistuin.

Palkkioita koskevat riita-asiat

Oikeudenkäyntiedustajan tai teknisten asiantuntijoiden palkkioita ja asiakkaalle suoritetujen ennakkomaksujen takaisinperintää koskevissa riita-asioissa toimivaltainen on palvelun suorituspaikan tuomioistuin. Kyseiset asiat on käsiteltävä yhdessä.

Jos asia on viety käsiteltäväksi ylioikeuteen (*Tribunal da Relação*) tai korkeimpaan oikeuteen (*Supremo Tribunal de Justiça*), palkkioiden maksamista koskeva kanne käsitellään kuitenkin velallisen kotipaikan alioikeudessa (*Tribunal da comarca*).

Yhteishaverin ratkaisu ja jakaminen

Sen sataman tuomioistuin, jossa yhteishaverissa vahingoittunut laivan lasti on luovutettu tai oli määrä luovuttaa, on toimivaltainen ratkaisemaan ja jakamaan kyseisen haverin.

Laivojen yhteentörmäyksestä johtuvat vahingonkorvaukset

Laivojen yhteentörmäykseen perustuva vahingonkorvauskanne voidaan nostaa onnettomuuspaikan tuomioistuimessa, törmäyksen laivan omistajan kotipaikan tuomioistuimessa, kyseisen laivan rekisteröinti- tai sijaintipaikan tuomioistuimessa tai törmäyksen kohteena olleen laivan ensimmäisen tulosataman tuomioistuimessa.

Laivojen pelastus- tai avustustoimenpiteistä johtuvat palkkasaamiset

Laivojen pelastus- tai avustustoimenpiteistä johtuvia palkkasaamisia voidaan hakea tapahtumapaikan tuomioistuimessa, pelastettujen esineiden omistajan kotipaikan tuomioistuimessa tai pelastetun laivan rekisteröinti- tai sijaintipaikan tuomioistuimessa.

Kanne, jolla vaaditaan ostetun laivan erioikeuksien poistamista, nostetaan sen sataman tuomioistuimessa, jossa alus on ollut ankuroituna ostohetkellä.

Turvaamistoimia koskevat menettelyt ja kanteen nostamista edeltävät toimet

Turvaamistoimia koskevissa menettelyissä ja kanteen nostamista edeltävissä toimissa on otettava huomioon seuraavat seikat:

a) Takavarikkoja ja ulosmittausta voidaan hakea joko tuomioistuimelta, jossa pääasia on määrä käsitellä, tai omaisuuden sijaintipaikan tuomioistuimelta tai, jos omaisuus sijaitsee usealla alueella, millä tahansa näistä alueista.

b) Uuden työmaan saarrossa toimivaltainen on töiden suorittamispaikan tuomioistuin.

c) Muissa turvaamistoimia koskevissa menettelyissä toimivaltainen on se tuomioistuin, jossa kyseinen asia on määrä käsitellä.

d) Todistelua edeltäviä toimia haetaan sen paikan tuomioistuimelta, jossa toimet on määrä toteuttaa.

Edellä mainittuihin toimiin liittyvä aineisto liitetään pääasian asiakirja-aineistoon, jotta se voidaan tarvittaessa toimittaa tuomioistuimelle, jossa kannetta käsitellään.

Tiedoksiantoa haetaan siltä tuomioistuimelta, jonka alueella tiedoksisaaja oleskelee.

Pääsääntö

Portugalin siviiliprosessioikeuden alueellista toimivaltaa koskevan pääsäännön mukaan vastaajan kotipaikan tuomioistuin on toimivaltainen, ellei toisin ole erikseen säädetty.

Jos vastaajalla ei kuitenkaan ole vakituista asuinpaikkaa, asuinpaikka ei ole tiedossa tai vastaaja on poissaoleva, asia käsitellään kantajan kotipaikan tuomioistuimessa. Poissaolevan vastaajan omaisuuden välikaista tai pysyvää edunvalvontaa koskevat hakemukset on kuitenkin esitettävä sen alueen tuomioistuimelle, jossa vastaaja viimeksi asui Portugalissa.

Jos vastaajan koti- tai asuinpaikka on ulkomailla, asia käsitellään sen paikan tuomioistuimessa, jossa vastaaja oleskelee. Jos vastaaja ei ole Portugalin alueella, asia käsitellään kantajan kotipaikan tuomioistuimessa, ja kun kyseinen kotipaikka on ulkomailla, lissabonilainen tuomioistuin on toimivaltainen.

Oikeushenkilöiden ja yhteisöjen osalta noudatettava pääsääntö

Jos vastaajana on valtio, toimivaltainen tuomioistuin ei ole vastaajan vaan kantajan kotipaikan tuomioistuin.

Jos vastaajana on toinen oikeushenkilö tai yhteisö, asia käsitellään pääkonttorin kotipaikan taikka sivuliikkeen, liikkeen, tytäryhtiön, sivukonttorin tai edustajan kotipaikan tuomioistuimessa sen mukaan, onko kanne nostettu päätoimipaikkaa vai sivutoimipaikkoja vastaan. Kanne sellaisia ulkomaisia oikeushenkilöitä tai yhteisöjä vastaan, joilla on Portugalissa sivuliike, liike, tytäryhtiö, sivukonttori tai edustaja, voidaan kuitenkin nostaa viimeksi mainittujen kotipaikan tuomioistuimessa, vaikka vastaajana olisi pääkonttori.

Useita vastaajia ja useita kanteita

Jos vastaajia on enemmän kuin yksi, kaikkia vastaajia kuullaan sen alueen tuomioistuimessa, jossa useimmat vastaajat asuvat. Jos useammassa paikassa asuu yhtä monta vastaajaa, kantaja voi valita asian käsittelypaikaksi minkä tahansa niistä.

Jos kantaja esittää useita kanteita, joita pitäisi käsitellä alueellisen toimivallan perusteella useammassa eri tuomioistuimessa, kantaja voi nostaa kanteen missä tahansa näistä tuomioistuimista. Poikkeuksena on tilanne, joissa toimivalta käsitellä jotakin kanteista riippuu jostakin liittymäperusteesta, jonka perusteella tuomioistuin voi automaattisesti todeta, ettei sillä ole toimivaltaa; tällöin kanne on nostettava kyseisessä tuomioistuimessa.

Jos kantajalla on kuitenkin useita kanteita, joiden välillä on riippuvuus- tai toissijaisuussuhde, kanne on nostettava siinä tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen käsittelemään pääasiaa.

Täytäntöönpanotoimivaltaa koskeva pääsääntö

Täytäntöönpanossa toimivaltainen on velallisen kotipaikan tuomioistuin, lukuun ottamatta laissa säädettyjä erityistapauksia. Velkoja voi kuitenkin valita tuomioistuimen, jonka alueella vaatimus on määrä panna täytäntöön, silloin kun velallinen on oikeushenkilö tai kun velallisen kotipaikka on Lissabonin tai Porton suurkaupunkialueella ja velkojan kotipaikka on samalla suurkaupunkialueella.

Jos täytäntöönpanon tavoitteena on toteuttaa esineen luovutus tai velan perintä reaaliavakautta vastaan, toimivaltaisia ovat vastaavasti ne tuomioistuimet, joiden alueella esine tai luovutuksen kohteena oleva omaisuus sijaitsee.

Kun täytäntöönpano on suoritettava velallisen asuinpaikkakunnan tuomioistuimessa eikä hänellä ole kotipaikkaa vaan ainoastaan omaisuutta Portugalissa, täytäntöönpanovaltainen on sen paikkakunnan tuomioistuin, jonka alueella omaisuus sijaitsee.

Päällekkäisen täytäntöönpanon tilanteissa, joissa alueellinen toimivalta kuuluu useammille eri tuomioistuimille, toimivaltainen on velallisen kotipaikan tuomioistuin.

Tuomioon perustuva täytäntöönpano

Jos täytäntöönpano perustuu portugalilaisen tuomioistuimen päätökseen, täytäntöönpanotoimia koskeva hakemus tehdään sen menettelyn kuluessa, jossa kyseinen päätös on annettu. Täytäntöönpano on osa samaa menettelyä, mutta asia käsitellään erikseen, paitsi silloin, kun asiaan ole haettu muutosta.

Tällöin täytäntöönpanoa käsitellään muutoksenhaun yhteydessä.

Jos tuomioistuinten organisaatiota koskevan lain (*lei de organização judiciária*) mukaan toimivaltainen on täytäntöönpanoon erikoistunut tuomioistuimen jaosto, sille on toimitettava viipymättä jäljennös tuomiosta, täytäntöönpanotoimia koskeva hakemus ja liiteasiakirjat.

Jos päätöksen tekevät välimiehet Portugalin alueella toteutetussa välimiesmenettelyssä, täytäntöönpanossa toimivaltainen on sen alueen alioikeus (*Tribunal da comarca*), jossa välimiesmenettely toteutettiin.

Ylioikeuksien tuomioiden täytäntöönpano

Jos kanne on käsitelty ylioikeudessa tai korkeimmassa oikeudessa, täytäntöönpanossa toimivaltainen on velallisen kotipaikan tuomioistuin.

Ulkomaisen tuomioistuimen tuomioon perustuva täytäntöönpano

Ulkomaisen tuomioistuimen antaman tuomion täytäntöönpanossa toimivalta on velallisen kotipaikan tuomioistuimella.

Tuomioistuimen toimivalta satunnaisissa asioissa

Asiassa toimivaltainen tuomioistuin on myös toimivaltainen pääasiaan liittyvissä satunnaisissa asioissa ja kysymyksissä, joita vastaaja esittää puolustukseksi.

Vastakanteita koskeva toimivalta

Pääasiaa käsittelevä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään myös vastakanteita, jos sillä on kansallisuuteen, käsiteltävään asiaan ja hierarkiaan perustuva toimivalta. Jos näin ei ole, vastaaja vapautetaan kyseisestä oikeusasteesta.

Yksityiset sopimukset ja toimivallan siirtäminen

Osapuolet voivat sopia, mikä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään tietyn riita-asian tai tietyistä oikeussuhteesta mahdollisesti syntyvät riita-asiat, kun kyseisellä oikeussuhteella on liittymä useampaan kuin yhteen oikeusjärjestykseen. Sopimusperusteisesti on mahdollista määrittää joko yksinomainen toimivalta tai pelkästään portugalilaisten tuomioistuinten toimivallalle – silloin kun niillä on toimivalta – vaihtoehtoinen toimivalta epävarmojen tilanteiden varalta.

Oikeuspaikka voidaan valita ainoastaan silloin, kun kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) Riita-asia koskee oikeuksia, joista asianosaiset voivat vapaasti päättää.
- b) Oikeuspaikan valinta hyväksytään nimetyn tuomioistuimen laissa.
- c) Valinta on perusteltu kummankin tai jommankumman asianosaisen tärkeän edun vuoksi, kunhan siitä ei aiheudu toiselle asianosaiselle vakavaa haittaa.
- d) Kyseessä ei ole portugalilaisten tuomioistuinten yksinomaiseen toimivaltaan kuuluva asia.
- e) Oikeuspaikka on valittu kirjallisissa tai kirjallisesti vahvistetussa sopimuksessa, jossa nimenomaisesti mainitaan toimivaltainen tuomioistuin.

Kirjallisella sopimuksella tarkoitetaan tässä asianosaisten allekirjoittamaa asiakirjaa tai kirjeiden, teleksien, sähköiden tai muiden sellaisten viestintävälineiden, joista jää kirjallinen todiste, vaihdon tuloksena syntynyttä asiakirjaa riippumatta siitä, sisältävätkö nämä välineet varsinaisen sopimuksen vai onko niissä lauseke, jossa viitataan tällaisen sopimuksen sisältävään asiakirjaan.

Lasten ja nuorten suojele

Alaikäisiä koskevissa asioissa toimivaltainen soveltamaan lasten oikeuksia edistäviä toimenpiteitä ja lastensuojelutoimenpiteitä on sen paikkakunnan lastensuojelulautakunta tai tuomioistuin, jossa lapsen tai nuoren kotipaikka on sinä päivänä, jona ilmoitus tilanteesta tehdään tai oikeusmenettely aloitetaan. Jos lapsen tai nuoren kotipaikka ei ole tiedossa tai sitä ei voida määrittellä, toimivaltainen on sen paikkakunnan lastensuojelulautakunta tai tuomioistuin, jossa lapsi tai nuori oleskelee sillä hetkellä.

Edellä mainituista ehdoista huolimatta sen paikkakunnan lastensuojelulautakunta tai tuomioistuin, jossa lapsi tai nuori oleskelee sillä hetkellä, toteuttaa tarvittavat kiireelliset toimenpiteet tämän välitöntä suojelelu varten.

Jos lapsi tai nuori vaihtaa näiden toimenpiteiden toteuttamisen jälkeen asuinpaikkaa yli kolmeksi kuukaudeksi, asia siirretään käsiteltäväksi uuden kotipaikan lastensuojelulautakuntaan tai tuomioistuimeen.

Edellä mainittuja tapauksia lukuun ottamatta, menettelyn aloittamisen jälkeen tapahtuneet muutokset eivät vaikuta toimivaltaiseen tuomioistuimeen.

Jos useampi kuin yksi lapsi tai nuori on vaarassa, voidaan nostaa yksi kanne. Jos kuitenkin on aloitettu useampia erillisiä menettelyjä, ne voidaan alueellista toimivaltaa koskevista säännöistä riippumatta kaikki liittää alkuperäiseen kanteeseen, jos se on perusteltua perhesuhteiden tai kyseessä olevan vaaratilanteen vuoksi.

Jos saman lapsen tai nuoren osalta on otettu käsiteltäväksi peräkkäisiä suojeletoimia, kasvatuksellisia holhoustoimenpiteitä tai yksityisoikeudellisia turvaamistoimenpiteitä, niitä koskevat tiedot on liitettävä asiakirja-aineistoon ja toimitettava alkuperäistä kannetta käsitelleelle tuomarille, joka on toimivaltainen asiassa.

Kasvatukselliset holhoustoimenpiteet

Sen alueen tuomioistuin, jossa alaikäisen kotipaikka on menettelyä aloitettaessa, on toimivaltainen arvioimaan tosiseikkoja ja soveltamaan kasvatuksellisia holhoustoimenpiteitä. Jos alaikäisen kotipaikka ei ole tiedossa, toimivaltainen on huoltajien kotipaikan tuomioistuin. Jos huoltajilla on eri kotipaikka, toimivaltainen on sen paikan tuomioistuin, jossa alaikäisen yksinhuoltajaksi määrätty osapuoli asuu, tai yhteishuoltajuuden tapauksessa osapuoli, jonka luona alaikäinen asuu. Muissa tapauksissa toimivaltainen on sen paikan tuomioistuin, jossa huoltajuutta harjoitetaan tai jos tätä ei voida määrittää, sen paikan tuomioistuin, jossa alaikäinen oleskelee.

Menettelyn aloittamisen jälkeiset muutokset eivät vaikuta toimivaltaiseen tuomioistuimeen.

Sen alueen tuomioistuin, jossa huoltajuutta harjoitetaan ja jossa alaikäinen oleskelee, on vastuussa kiireellisten toimenpiteiden toteuttamisesta.

5 Mihin tuomioistuimeen minun on vietävä asia tässä jäsenvaltiossa, kun otetaan huomioon kanteen sisältö ja sen rahamääräinen arvo?

Ks. aihetta "Tuomioistuinjärjestelmät" ja "Tuomioistuinten toimivalta" koskevat sivut.

6 Voinko panna asian vireille itse vai onko minun otettava avuksi oikeudellinen neuvonantaja, esimerkiksi asianajaja?

Tapauksissa, joissa asianajajan (*advogado*) käyttäminen ei ole pakollista, osapuolet voivat ajaa asiaansa itse tai heitä edustavien auskultoivien asianajajien (*advogado estagiário*) tai toimistoasianajajien (*solicitador*) välityksellä.

Asianajajan käyttäminen on pakollista:

- a) tapauksissa, joihin voi hakea muutosta, koska vaatimuksen rahamääräinen arvo ylittää kyseiselle tuomioistuimelle asetetun muutoksenhakukelpoisuuden rajan;
- b) tapauksissa, joissa tavanomainen (eli varsinainen) muutoksenhaku on mahdollista vaatimuksen rahamääräisestä arvosta riippumatta;
- c) ylempiin oikeusasteisiin esitetyissä muutoksenhauissa ja niiden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemissä asioissa.

Vaikka asianajajan käyttäminen olisikin pakollista, auskultoivat asianajajat, toimistoasianajajat ja osapuolet itse voivat nostaa kanteita, jotka eivät edellytä oikeuskysymysten käsittelemistä oikeudenkäynnissä.

Asioissa, joissa asianajajan käyttäminen ei ole pakollista, osapuolet eivät ole nimenneet oikeudellista edustajaa, todistajien kuulustelusta vastaa tuomari, joka myös valitsee kyseiseen tilanteeseen soveltuvan oikeudenkäyntimenettelyn.

Osapuolten edellytetään käyttävän asianajajaa, auskultoivaa asianajajaa tai toimistoasianajajaa silloin, kun täytäntöönpanomenettely koskee alioikeuksiin sovellettavan raja-arvon ylittävää vaatimusta. Osapuolten on käytettävä asianajajaa, kun täytäntöönpanomenettely koskee ylioikeuksiin sovellettavan raja-arvon ylittävää vaatimusta, tai menettelyissä, joissa esitetty vaatimus on yhtä suuri tai alempi kuin tämä raja-arvo, mutta kuitenkin suurempi kuin alioikeuksiin sovellettava raja-arvo, kun kyseessä on tavanomaisessa (ei yksinkertaistetussa) oikeudenkäyntimenettelyssä ratkaistava asia

7 Mihin on käytännössä otettava yhteyttä asian vireillepanoa varten: tuomioistuimen kansliaan, kirjaamoon vai johonkin muuhun hallintoalueeseen?

Kun kyseessä on asia, jossa oikeudellisen edustajan käyttäminen ei ole pakollista tai jossa osapuolta ei puolusteta, edellä mainitut asiakirjat voidaan esittää tuomioistuimelle seuraavin tavoin:

- a) toimitus tuomioistuimen kirjaamoon, jolloin asiakirja katsotaan toimitetuksi kyseisenä päivänä;
- b) toimitus postitse kirjattuna kirjeenä, jolloin asiakirja katsotaan toimitetuksi kirjattuna kirjeen postileimassa olevana päivänä;
- c) toimitus faksilla, jolloin asiakirja katsotaan toimitetuksi lähetyspäivänä.

Katso myös "Sähköinen asiointi".

8 Millä kielellä kanne laaditaan? Voiko sen tehdä suullisesti vai onko asia aina esitettävä kirjallisesti? Voiko kanteen toimittaa faksilla tai sähköpostilla?

Kaikki tuomioistuinasiakirjat on laadittava portugaliksi.

Kun muun maan kansalainen, joka ei osaa portugalia, joutuu kuultavaksi portugalilaisissa tuomioistuimissa, hänelle nimetään tulkki, kun se on tarpeen valahtoisen viestinnän helpottamiseksi.

Kun asiakirjat on laadittu vieraalla kielellä, joka on käännettävä portugaliksi, tuomioistuin määrää omasta aloitteestaan tai jonkun osapuolen pyynnöstä, että asiakirjan yhteydessä on toimitettava myös sen käännös.

Rauhantuomarien käsittelyssä asian voi esittää suullisesti. Tällöin tuomioistuimen virkamies kirjaa asian.

Menettelyyn liittyvät asiakirjat, jotka osapuolten on esitettävä kirjallisesti, toimitetaan tuomioistuimelle sähköisessä muodossa verkossa olevan *Citius*-järjestelmän kautta (<http://citius.tribunaisnet.mj.pt>). Asiakirjat toimitetaan sivuilla esitettyjen menettelyjen ja ohjeiden mukaisesti, ja ne katsotaan toimitetuiksi lähetyspäivänään.

Tällä tavoin asiakirjoja esittävän osapuolen on toimitettava sähköisessä muodossa oikeudenkäyntiasiakirjat ja liiteasiakirjat. Alkuperäisiä asiakirjoja ei tarvitse lähettää, ellei tuomari niin määrää siviiliprosessilain nojalla.

Asioissa, joissa edustajaa ei ole pakko nimittää ja joissa osapuolta ei puolusteta, katso vastaus edelliseen kysymykseen.

Kun kyse on maksamismääräysmenettelystä, katso lisätietoja kyseistä aihetta koskevalta sivulta.

Katso myös "Sähköinen asiointi".

9 Onko kanteen nostamista varten valmiita lomakkeita? Jos ei ole, mitä asiakirjoja tuomioistuimelle on toimitettava?

Maksamismääräysmenettelyn ja täytäntöönpanomenettelyn vireillepanoa varten on omia lomakkeita, samoin rauhantuomioistuimissa sellaisten asioiden vireillepanoa varten, joita kantaja ei ole halunnut esittää suullisesti.

Katso myös "Maksamismääräysmenettely", "Tuomioiden täytäntöönpano" ja "Vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot".

Kun tuomioistuimelle esitetään vahvistuskanne, kantajan on esitettävä seuraavat tiedot haastehakemuksessa:

tuomioistuin ja jaosto, jolle kanne esitetään, ja osapuolten henkilötiedot, joista käyvät ilmi osapuolten nimet, kotipaikka tai päätoimipaikka ja mahdollisuuksien mukaan sosiaaliturva- ja verotunnukset, ammatit ja työpaikat;

oikeudellisen edustajan toimitilan osoite;

kannetyyppi;

kanteen nostamiseen johtaneet keskeiset tosiseikat ja oikeudelliset kanneperusteet;

vaatimus;

vaatimuksen rahamääräinen arvo;

täytäntöönpanoviranomainen, jonka vastuulla on antaa haaste tiedoksi, tai tiedoksiannosta vastaava oikeudellinen edustaja.

Hakemuksen lopussa kantajan on esitettävä luettelo todistajista ja pyytää muita todistamiskeinoja.

Kantajan on lisättävä haastehakemukseen todiste tuomioistuinmaksun (kirjaamiskulujen) maksamisesta etukäteen tai oikeusavun myöntämispäätös, joka vapauttaa kantajan tästä maksusta.

Tuomioistuimen kirjaamo hylkää haastehakemuksen ja ilmoittaa kirjallisesti syyt tähän, jos jokin seuraavista ehdoista täyttyy:

haastehakemuksessa ei ole osoitetta tai se on osoitettu toiselle tuomioistuimelle, tuomioistuimen toiselle jaostolle tai toiselle viranomaiselle;

haastehakemuksessa ei mainita osapuolia ja näiden pakollisia henkilötietoja (nimet, kotipaikka tai päätoimipaikka ja mahdollisuuksien mukaan sosiaaliturva- ja verotunnukset, ammatit ja työpaikat);

haastehakemuksessa ei mainita oikeudellisen edustajan toimipaikan osoitetta;

haastehakemuksessa ei mainita kannetyyppejä;

haastehakemuksessa ei mainita vaatimuksen rahamääräistä arvoa;

haastehakemuksessa ei esitetä todistetta tuomioistuinmaksujen maksamisesta tai oikeusavun myöntämisestä, lukuun ottamatta laissa säädettyjä kiireellisiä tapauksia.

haastehakemusta ei ole allekirjoitettu;

haastehakemusta ei ole laadittu portugaliksi kielellä;

käytetty paperi ei täytä lainsäädännössä asetettuja edellytyksiä.

10 Onko tuomioistuimelle maksettava jotain? Jos on, missä vaiheessa maksu peritään? Onko asianajajalle maksettava jo kanteen vireillepanosta alkaen?

Oikeudenkäyntiin liittyviä kuluja ovat tuomioistuinmaksut sekä muut kustannukset ja kulut.

Tuomioistuinmaksut

Tuomioistuinmaksuilla tarkoitetaan kirjaamismaksua, joka riita-asian osapuolten on maksettava menettelyn alussa ja jonka määrä riippuu käsiteltävänä olevan asian monimutkaisuudesta oikeudenkäyntikulua koskevan asetuksen ([Regulamento das Custas Processuais](#)) mukaisesti.

Oikeudenkäyntikulua koskevan asetuksen mukaisesti tuomioistuinmaksun maksaa kantaja tai vastaaja, velkoja tai velallinen, hakemuksen tekijä tai vastaanottaja, muutoksenhaun vireillepanija tai vastaanottaja.

Tuomioistuinmaksu on maksettava ennen niiden oikeudenkäyntiasiakirjojen toimittamista, joiden käsittelystä edellytetään maksua (esim. kanne tai haastehakemus, vastakanne), ellei osapuoli tai menettely ole vapautettu maksusta tai ellei osapuolelle ole ennakolta myönnetty maksuajan lykkäystä.

Jos kyse on vastakanteesta tai pääasiasta, peritään ylimääräinen tuomioistuinmaksu silloin, kun vastakanteen esittäjä nostaa kantajasta erillisen kanteen.

Kannetta ei pidetä erillisenä muun muassa silloin, kun osapuolen tarkoituksena on saada aikaan omaksi edukseen sama oikeudellinen vaikutus kuin kantajan pyrkimyksenä on tai kun osapuolen tavoitteena on vain saada saatavansa.

Jos kantajia on useampia, kanteessa tai haastehakemuksessa tai vastakanteessa ensimmäisenä mainittu kantaja maksaa koko tuomioistuinmaksun. Tällä osapuolella on oikeus periä maksua muilta kantajilta.

Jos asiaan on yhdistetty useita hakemuksia, jokaisen kantajan, vastakanteen esittäjän, velkojan tai muutoksenhakijan on maksettava tuomioistuinmaksu, jonka määrä vahvistetaan oikeudenkäyntikulua koskevan asetuksen mukaisesti.

Jos kanteen nostaa liiketoimintaa harjoittava yhteisö, joka on edeltävän vuoden aikana pannut vireille vähintään 200 kannetta, menettelyä tai täytäntöönpanohakemusta, tuomioistuinmaksun määrä vahvistetaan oikeudenkäyntikulua koskevan asetuksen mukaisesti.

Määrättäessä tuomioistuinmaksu maksettavaksi kanteita ja turvaamistoimia pidetään erityisen monimutkaisina, kun ne

a) sisältävät laajoja haasteita tai väitteitä;

b) liittyvät pitkälle erikoistuneisiin oikeuden aloihin tai erityisen teknisiin aiheisiin tai ne edellyttävät monia eri oikeudenalajoja koskevien oikeudellisten kysymysten analysointia; tai

c) edellyttävät suuren todistajajoukon kuulustelemista, monimutkaisten todisteiden analysointia tai lukuisia pitkäjänteisiä toimintavaiheita todisteiden esittämiseksi. Yleensä ensimmäinen tai ainoa maksuerä suoritetaan ennen kuin se oikeudellinen toimenpide toteutetaan, johon maksua sovelletaan, seuraavin edellytyksin:

a) sähköisessä muodossa toimitettujen kanteiden tapauksessa on esitettävä sähköinen maksutosite lainsäädännössä asetetuin ehdoin;

b) asiakirjoina toimitettujen kanteiden tapauksessa asianosaisen on liitettävä asiakirja-aineistoon maksutosite.

Tuomioistuinmaksun toinen erä on maksettava 10 päivän kuluessa oikeuden viimeisen istunnon tiedoksiannosta. Asianosaisen on toimitettava tämän määräajan kuluessa maksutosite tai osoitettava, että maksu on suoritettu määräajassa.

Kustannukset

Kustannuksia ovat kaikki oikeudenkäynnistä aiheutuvat menot, joiden maksua osapuolet vaativat tai jotka tuomioistuin määrää maksettaviksi.

Lukuun ottamatta tapauksia, joista on säädetty oikeussuojan saatavuutta koskevassa laissa, kumpikin osapuoli maksaa aiheuttamansa, oikeudenkäynnin kuluessa syntyvät kustannukset.

Kustannusten korvaamisesta vastaa kanteen vireillepannut osapuoli tai jos kanne on nostettu viran puolesta, se osapuoli, joka hyötyy asiasta.

Kulut

Oikeudenkäyntikulut sisältävät kulut, jotka jokaisen menettelyyn osallistuvan osapuolen on maksettava ja joista heillä on oikeus saada korvausta, jos vastapuoli tuomitaan. Tällöin tuomioistuin tuomitsee hävinneen osapuolen korvaamaan kulut.

Jos osapuoli tuomitaan maksamaan oikeudenkäyntikulut, tämän osapuolen on korvattava muun muassa voittaneen osapuolen tuomioistuinmaksut tietyntasteikon mukaan, osapuolelle aiheutuneet muut kustannukset, täytäntöönpanoviranomaiselle maksetut palkkiot ja tälle aiheutuneet kulut, oikeudellisen edustajan palkkiot ja kulut, jotka on eritelty ja perusteltu asiaa koskevan asetuksen mukaisesti.

Jos kantajalla olisi mahdollisuus käyttää vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä, mutta hän valitsee oikeudenkäynnin, kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan riippumatta ratkaisusta asiassa, ellei toinen osapuoli ole vastustanut vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen käyttöä.

Tietyt oikeudenkäynnit ovat lain nojalla maksuttomia ja tietyt osapuolet on vapautettu maksusta.

Koska tuomioistuinmaksu vastaa määrää, joka riita-asian osapuolten on maksettava menettelyn alussa, jokaista osapuolta, joka voidaan katsoa osalliseksi menettelyyn (kantaja, vastaaja, velkoja, velallinen, muutoksenhaun vireillepanija tai vastaanottaja, hakemuksen tekijä tai vastaanottaja), voidaan periaatteessa vaatia suorittamaan tuomioistuinmaksu. Tuomioistuinmaksu ei perustu jutun voittamiseen, vaan kyse on suoritetusta palvelusta perittävästä korvauksesta. Voittaneilla osapuolilla on oikeus saada hävinneeltä osapuolelta korvausta tuomioistuinmaksusta silloin, kun hävinnyt osapuoli määrätään maksamaan oikeudenkäyntikulut.

Palkkiot

Oikeusalan ammattilaisen palkkiot määrää kyseinen henkilö itse. Hän ottaa huomioon tarjoamiensa palvelujen laajuuden, asian vaikeuden ja kiireellisyyden, asian käsittelyn edellyttämän henkilön työn haastavuuden, aikaansaadun lopputuloksen, kuluneen ajan, hänelle kuuluneiden velvollisuuksien laajuuden ja ammattialan yleisen käytännön.

11 Voinko saada oikeusapua?

Kyllä, oikeusapua voi saada, kun sen myöntämisen edellytykset täyttyvät (katso "Oikeusapu").

12 Mistä lähtien asian katsotaan olevan vireillä? Antavatko viranomaiset palautetta siitä, onko asia on pantu vireille asianmukaisella tavalla vai ei?

Katso vastaukset kysymyksiin 7 ja 8.

Haastehakemusta vastaanotettaessa muutoseikkojen noudattamista valvoo vastaanottava virkailija. Oikeudenkäynnin myöhemmissä vaiheissa tuomari tarkastaa niiden noudattamisen perusteellisemmin.

Nämä päätökset annetaan aina tiedoksi osapuolille.

13 Onko mahdollista saada tarkempaa tietoa menettelyn etenemisen aikataulusta (esim. siitä, koska on saavuttava asian käsittelyyn)?

Laissa ei aseteta tuomioistuimelle tällaisia tiedonantovelvoitteita. Sähköisiin viranomaispalveluihin tähtäävän Portugalin oikeusministeriön hankkeen eli CITIUS-palvelun avulla oikeudenkäyntiasiakirjat ovat saatavilla sähköisessä muodossa ja oikeudelliset edustajat voivat nykyisin tutustua niihin omalta tietokoneeltaan käsin.

Menettely- ja oikeudenkäyntiasiakirjat toimitetaan nykyisin sähköisesti ja kirjataan suoraan tuomioistuinten tietotekniikkasovelluksiin, ja myös tuomarit käyttävät vastaavia sovelluksia tietyissä menettelyvaiheissa. Asianajajat, tuomioistuinten kirjaamot ja tuomarit voivat näin ollen perehtyä menettelyyn liittyviin asiakirjoihin näiden sovellusten ja CITIUS-portaalin avulla.

Hyödyllisiä linkkejä

[Apoio Judiciário – Protecção Jurídica](#) (oikeusapu – oikeussuoja)

[Bases Jurídico-Documentais](#) (oikeudellisten asiakirjojen tietokanta)

[Câmara dos Solicitadores](#) (toimistoasianajajien liitto)

[Diário da República](#) (Portugalin virallinen lehti)

[Direcção-Geral da Administração da Justiça](#) (oikeushallinnon keskusvirasto)

[Direcção-Geral da Política de Justiça](#) (oikeuspolitiikan keskusvirasto)

[Ministério da Justiça](#) (oikeusministeriö)

[Ordem dos Advogados](#) (asianajajaliitto)

[Citi-us-portaali](#)

Päivitetty viimeksi: 31/03/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.